

Bieńkowski, Tadeusz

"Speculum mundi. Roma centro internazionale di ricerche umanistiche. Introduzione di Massimo Pallotino, a cura di Paolo Vian", Roma 1993 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 38/2, 217-219

1993

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

na podstawie zgodnych opinii wszystkich polskich wydziałów lekarskich, trzecia nieformalna w czasie II wojny światowej. Czwarta, uchwalona w 1948 r., a wprowadzona w życie na przełomie lat 1949/1950 doprowadziła m.in. do wyłączenia wydziałów lekarskich z uniwersytetów i przeniesienia ich do akademii medycznych podlegających Ministerstwu Zdrowia.

Dyskusja nad reformą studiów medycznych nie skończyła się. Nadal jest poruszana sprawa, jaki zasób wiadomości z nauk przyrodniczych powinien medyk wynieść ze szkoły średniej i w jakim zakresie powinien je sobie przyswoić na studiach, jak praktycznie przygotować absolwentów do pracy zawodowej, jaki wybrać system egzaminowania, czy studia powinny być powiązane z uniwersytetami czy akademiami medycznymi, czy program nauczania powinien być ujednoczony w skali ogólnopolskiej czy modyfikowany w ramach poszczególnych uczelni i in.

Praca Jolanty Rabus na pewno w tych rozważaniach będzie pomocna. Została napisana zwięźle, szczegółowo, przejrzyście, ilustrowana tabelami. Jedyne w sposobie podawania piśmiennictwa występują niewielkie usterki.

Nakład wyniósł 100 egzemplarzy. Książka została rozesłana osobom najbardziej zainteresowanym i większym bibliotekom.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)

Speculum mundi. Roma centro internazionale di ricerche umanistiche. Introduzione di Massimo Pallotino, a cura di Paolo Vian, Roma (1993), ss. 838, ilustr.

Zwierciadło świata. Tak zatytułowało swą księgę pamiątkową Stowarzyszenie rzymskich instytutów zajmujących się badaniami naukowymi w zakresie archeologii, historii i historii sztuki. W opinii Massimo Pallotino autora wstępu do księgi, Rzym dzięki swym zabytkom i zasobom archeologicznym, artystycznym i archiwalnym oraz dzięki wielu instytutom reprezentującym naukę różnych krajów, słusznie może być nazwany światowym centrum kultury humanistycznej i studiów historycznych.

Rzym od wieków przyciągał zewsząd ludzi uczonych swymi zabytkami, możliwością studiów i dyskusji. W wieku XIX zaczęły powstawać w Rzymie narodowe instytuty badawcze kontynuujące dawne na ogół tradycje peregrynacji różnych nacji do rzymskich archiwów i muzeów. Obecnie instytuty te otrzymały zwężone opracowania swych dziejów i dokonań. Na tom składają się małe monografie 32 humanistycznych instytutów badawczych działających w Rzymie. Autorami są przeważnie aktualni bądź byli dyrektorzy tych instytutów. Dlatego poszczególne artykuły noszą znamiona nie tylko doskonałej znajomości przedmiotu, ale również są wyrazem osobistych związków emocjonalnych z odnośną placówką badawczą.

Światowa humanistyka ma rzeczywiście swoje ambasady naukowe w Rzymie. Oprócz rodzimych na gruncie rzymskim narodowych instytutów włoskich i odpowiadających im archeologicznych i historycznych instytutów papieskich (wszystkie one mają swe opracowania monograficzne w tomie), w Rzymie istnieje od dawna i pracuje wiele zagranicznych placówek naukowych. Są to: filia Akademii Belgijskiej, szkoła studiów klasycznych Amerykańskiej Akademii Nauk, Biblioteka Hertziana, Szkoła Brytyjska w Rzymie, Centrum rzymskie Kanadyjskiej Akademii Nauk, Hiszpańska Szkoła Historii i Archeologii, Instytut Fiński w Rzymie, Niemiecki Instytut Archeologii w Rzymie, Niemiecki Instytut Historyczny w Rzymie, Szkoła Francuska w Rzymie, Instytut Szwajcarski w Rzymie, Instytut Holenderski w Rzymie, Instytut Norweski do badań historii sztuki i archeologii klasycznej, Austriacki Instytut Historyczny w Rzymie, Biblioteka i Centrum naukowe Polskiej Akademii Nauk i Szwedzki Instytut studiów klasycznych w Rzymie.

Szkic dotyczący polskiej placówki naukowej w Rzymie należy do obszerniejszych (s. 391-421). Wyszedł on spod pióra prof. Bronisława Bilińskiego wieloletniego dyrektora i niestrudzonego propagatora nauki polskiej w Italii za pośrednictwem Centrum naukowego PAN w Rzymie. Autor właściwą charakterystykę dziejów i dokonań polskiej placówki poprzedził wnikliwą — znamienne dla siebie — refleksją nad historią polskich podróży naukowych do Rzymu i Italii. Początki ich upatrywał w dyskusjach Polaków w domu Pomponio Leto. Podróże badawcze w stylu nowożytnym zapoczątkowała słynna *Expeditio Romana* z 1886 r. pod kierunkiem Franciszka Smolki. Polska placówka naukowa w Rzymie nosząca zrazu nazwę Biblioteka polska w Rzymie istnieje od 1921 r.

Speculum mundi jest dziełem bardzo ważnym dla światowej historii nauki, zwłaszcza historii nauk społecznych. Zawiera bezmiar faktów i ustaleń, ale na tym nie kończą się zalety tej książki. Przynosi znakomite

---

przykłady na to jak można opisać dzieje placówki naukowej, ukazać zasługi ludzi w niej pracujących, objaśnić problemy tam badane.

Tadeusz Bieńkowski
(Warszawa)